

Češka, Josef

[Gärtner, Hannelore. Kleines Lexikon der griechischen und römischen Mythologie]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1991, vol. 40, iss. E36, pp. 165-

ISBN 80-210-0887-3

ISSN 0231-7915

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/108885>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Hannelore Gärtner, *Kleines Lexikon der griechischen und römischen Mythologie*. VEB Bibliographisches Institut, Leipzig 1989, 400 str.

Pověsti o bozích, bohyních, hrůzných netvorech, hrdinech, ale také nešťastných ženách a dokonce i o dětech, tedy všechno to, co se zahrnuje pod pojem „řecká mytologie“, má s mýtem v původním slova smyslu a s náboženskými učenými jen málo společného. Takto jaksi předem (str. 5) upozorňuje H. Gärtnerová čtenáře svého Malého lexikonu řecké a římské mytologie, že se nemusí bát těžkého religionistického nebo dokonce teologického výkladu. V jejím konstatování, že počátky mýtů jsou nám již nedostupné (str. 6), se sice zrcadlí značná dávka skepse k výsledkům historického, archeologického, etnografického i filologického výzkumu, ale vzhledem k tomu, že autorka zaměřuje poslání své knížky ke kulturním tradicím, nebudeme ji zřeknutí se tohoto - řeckli bychom - prehistorického aspektu vytýkat.

Evropská literatura začíná u Homéra a hrdinové jeho eposů žijí nejen v antické poezii, ale školní výchovou se dostali takřka do obecného povědomí antického člověka a jeho uměleckých projevů. Řecké i římské či - přesněji řečeno - řeckořímské báje inspirovaly znovu od renesance množství výtvarných i slovesných umělců, dramatiků i hudebních skladatelů, protože se evropský kulturní člověk neobejde nejen bez jejich rámcové znalosti, ale mnohdy - nejčastěji při návštěvě muzeí a galerií - ani bez detailnějšího poučení.

Rozvětvená mytologická problematika, filologické kontroverze a různé teorie i hypotézy mohou ovšem podle autorčina přesvědčení širší čtenářskou veřejnost spíše mást než ji pozitivně poučovat, a proto jsou v knížce uváděny báje namnoze jen ve svých nejběžnějších podobách. Jejich varianty se připomínají pouze tam, kde jsou nezbytné k pochopení souvislostí, nebo jestliže v literatuře či umění hrály nějakou významnější úlohu (str. 10).

Po této stručné předmluvě (str. 5-11), zpestřené příklady některých mytologických témat z antické i německé literatury, a po vysvětlivkách, jak lexikonu užívat (str. 12n.), přechází autorka hned k heslům sestaveným v abecedním pořadí. Obsah hesel je věcný, jasně formulovaný, namnoze podložený odkazy na antické zpracování báje, a je v nich také zachyceno mnoho středověkých i novodobých uměleckých děl tou či onou mýtickou postavou nebo pověstí inspirovaných. Úplněji je zaznamenána umělecká tvorba německá, kdežto spíše jen výběrově tvorba ostatní. Není divu, že např. z cizích, kdysi úspěšných oper s mytologickými náměty chybějí ty, které dnes zůstávají téměř zapomenuty v archívech, ale platí by to asi nemělo o Berliozových Trójanecích.

Dílo H. Gärtnerové není zatíženo vědeckým aparátem a nemůže být ani hodnoceno jako příručka k vědeckým účelům. Jde o knížku psanou pro široké čtenářské vrstvy a chvály si zaslouží pro vysokou odbornou úroveň, skloubenou s poutavostí výkladu. Vcelku řídké dílčí nepřesnosti toho druhu, jako jsou např. Hekatoncheiren na str. 173 místo Hekatoncheires nebo údaj na str. 104 o tom, že se ve Vergiliově Aeneidě vypráví o dobytí Tróje v I.-III. knize - což správně má být v II.-III. knize -, lze v předpokládaných dalších vydáních snadno odstranit.

Josef Česka

Československá studia o antickém světě, jazyce a kultuře v bibliografických přehledech vydaných v zahraničí

Pro sborník z mezinárodního kongresu *La filologia greca e latina nel secolo XX* - Atti del Congresso Internazionale, Roma, Consiglio Nazionale delle Ricerche, 17-21 settembre 1984, vol. II, str. 885-982, vypracoval Antonín B a r t o n ě k přehledný anglicky psaný výklad o